

[Undervisningsministeren.]

Når udvalgets betænkning i så høj grad er lagt til grund for lovforslaget, vil man forstå, at det har givet anledning til en række overvejelser af, hvor stort støttebehovet er hos de af fonden omfattede uddannelsesområder, der ikke har været inddraget i udvalgets behovsundersøgelser, og det drejer sig om mere end 50 pct. af de støtteberettigede. For disse unges vedkommende har vi ved afgørelsen af, hvorvidt udvalgsberegningerne direkte kunne overføres, lagt vægt på, om deres uddannelses „normerede“ varighed svarer til studietiden for de studerende ved de højere læreanstalter, d. v. s. en varighed på 2 år eller derover, idet man har fundet, at de enkelte faktorer, der spiller ind i undersøgelsesmaterialer, går igen med samme relative vægt for disse andre. For de kortvarigere uddannelser har heller ikke foreligget en egentlig behovsundersøgelse, svarende til udvalgets, og det er for disses vedkommende ikke fundet fuldt ud motiveret at overføre udvalgets beregningsgrundlag hertil. Behovet hos denne gruppe har derfor i højere grad måttet anslås.

Siden 1958-loven har der været begrænsede midler til rådighed til tilskud til dækning af rejse- og opholdsudgifter for disse elever, først ½ mill. kr. årlig, derefter — fra 1. april 1960 — indtil 1 mill. kr. årlig. Disse midler rækker imidlertid, som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, ikke til, og jeg finder, at tiden nu er inde til et skridt videre dels ved en forhøjelse af den hittidige bevilling, således at den bliver tilstrækkelig stor til at dække det dokumenterede behov, dels ved at bevillingens størrelse også fastsættes med henblik på ydelse — foreløbig forsøgmæssigt — af støttebeløb til trængende og egnede elever, der ikke opfylder betingelserne for at opnå rejse- eller opholdsstipendier efter gældende regler herfor. Gymnasieklasserne er første led i den højere uddannelse, og unge ubemidlede står således her over for den første økonomiske hindring i adgangen til en sådan uddannelse. Jeg peger samtidig på, at en del gymnasieskoler har og har haft mindre legatmidler til bestyrelse til fordel for skolens elever, men dels uddeles disse i visse tilfælde fundatsmæssigt efter andre kriterier end uddannelsesfondens,

dels er deres værdi i mange tilfælde forringet meget væsentligt på grund af den økonomiske udvikling og de stærkt forøgede elevtal, og endelig må det erindres, at en række skoler står helt uden muligheder for selv i de mest presserende trangtilfælde at yde nogen form for legathjælp; det gælder navnlig for de nyoprettede gymnasieskoler.

Jeg nævner endvidere, at lovforslaget under § 1, stk. 1, om bevilling af i alt 34 mill. kr. til stipendier inkluderer bortfald på de årlige finanslove af en række særbevillinger til elevunderstøttelser, der i det væsentlige administreres efter principper svarende til uddannelsesfondens. Forslag herom er stillet af uddannelsesfondens og tilsigter en mere forenklet administration af støttemidlerne. Disse bevillinger andrager på forslaget til finanslov for finansåret 1961-62 i alt ca. 1,7 mill. kr.

Efter lovforslaget udgår lovens § 2, og § 4 ændres redaktionelt. Dette sker i overensmelse med det verserende forslag til lov om ændring i lov om tipning, hvorefter uddannelsesfondens ikke længere vil få andel i tipstjenestens overskud. Lovændringen vil ikke medføre konsekvenser for den uddannelsessøgende ungdom.

Det må erkendes, at nærværende lovforslag medfører en udgift for statsbudgettet af betydelig størrelse, men jeg tror på den anden side, vi med gennemførelsen af forslaget står foran virkeliggørelse af fondens formål. Der stilles i vor tid stedse større krav til den enkeltes dygtighed og uddannelse. Udviklingen åbner stadig nye perspektiver, og vi ved med sikkerhed, at fremtidens krav kun vil blive større. Jeg mener, at disse penge til støtte for ungdommens uddannelse og dygtiggørelse vil være givet godt ud.

Jeg tror, det ved de foranstaltninger, der her foreslås, vil vise sig muligt at hente ubrugte reserver fra nye kredse i befolkningen af velbegavede unge frem til uddannelse, som vil kunne tilføre samfundet store værdier både af åndelig og materiel karakter. Den demokratisering af uddannelsen, som nu er sat i gang gennem hele tilrettelægningsen af vort skolevæsen, må ikke standse på halvvejen. Vi må tage også de sidste led i uddannelsen med, såfremt de store midler, der i disse år sættes ind på